

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, De Plerisque Functionibus, & Obligationibus, ad Parochias, Parochos & Parochianos attinentibus

Engel, Ludwig

Salisburgi

Cap. 3. De Sepulturis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40922

is fundamento subnixa, est contrarium dicen-
 dum, cum Pasqual. in *addit. ad Lauret. de*
Franch. p. 2. q. 69. text. in c. 1. de stat. Mon. &
c. nimis iniqua. De Excess. Pral. ubi disertis ver-
 bis statuitur, quòd nec Ordinarij locorum nec
 Parochi possint Regularibus circa oblationes a-
 pud eos factas præjudicare. Quò faciunt etiam
 declarationes Card. quas refert Pasqual. *d. l. n. 3.*
 & Petrus de Murga in *suis qq. Pastor. p. 3. q. 8.*
 n. 7. & 8. Quòd nimirum Regulares possint in
 missa recipere Oblationes fidelium, dummodò
 à perambulationibus per Ecclesiam ac similibus
 Elemosinarum extorsionibus abstineant. Quid
 autem dicendum sit de illis oblationibus, quæ
 fiunt in Ecclesijs Regularium occasione sepul-
 turæ, quam apud eos Parochianus aliquis eligit,
 inferius in cap. seq. dicitur. nimirum quòd de
 Jure ex his Oblationibus debeat Parocho por-
 tio Canonica, ut qui Sacramenta administrando
 onus habuit cum vivente, etiam de funere sen-
 tiant utilitatem.

CAPUT III.

De Sepulturis.

SUMMARIA.

1. Olim cadavera non licebat sepelire in Ecclesia.
2. Cur cadavera in locis sacris sepeliantur.
3. Jus funerandi computatur inter fura Parochialia.
4. Quilibet debet sepeliri in Ecclesia Parochiali nisi
 habeat sepulturam electam, vel Majorum.

LI §

5. Uxor

5. *Uxor sepeliri debet cum marito.*
6. *Quid, si sepulchra Majorum sint in diversis Ecclesijs.*
7. *Ad electionem sepulture qualis solennitas vel probatio requiratur.*
8. *Non licet Religiosis Parochiam alienam ingredi ad tollendum funus.*
9. *Videtur congruum, ut maritus post uxorem defunctus cum eadem sepeliatur.*
10. *Prelatus Regularis potest sibi eligere sepulturam.*
11. *Religiosus decedens in loco remoto extra Monasterium potest sibi eligere sepulturam.*
12. *Novitius in Monasterio sepeliri debet, licet ante mortem fuisset in proposito redeundi ad seculum.*
13. *Cum Parochianus alibi eligit sepulturam, debetur Parocho portio Canonica, & quid veniat hoc nomine.*
14. *Qualiter prohibitum sit aliquem inducere ad eligendam sepulturam.*
15. *Tituli, ex quibus aliquid accipi potest in sepultura.*
16. *Non licet propter mortuaria non soluta corpus inhumatum relinquere.*
17. *Qui non gaudeant sepulturam Ecclesiasticam.*
18. *Gravis metus quando excuset à transgressione legis humane.*
19. *Excommunicati etiam non denunciati privantur sepulturam, nisi excommunicatio sit occultum.*
20. *Se ipsos occidentes qualiter priventur.*
21. *Duellantes quando privandi sepulturam.*

22. *Suscipientem duellum honoris defendendi causa aliqui saltem in conscientia excusant, quod non videtur practice admittendum.*
23. *Etiam supposita sententia illa excusante occumbens, in tali duello privatur sepultura.*
24. *Multa sunt sine culpa vera, qua non sunt sine culpa presumpta.*

Diversos apud diversarum gentium Nationes extitisse modos procedendi cum corporibus defunctorum heroico carmine narrat Silius Italicus & post illum Cassianus in *Catal. Gloria mundi. p. 2. confid. 5.* alibi feris, alibi igni, aquis alibi aut aëri lenta tabe diffluentia committebantur, &c. Sed inter Christianos usitatus mos est defunctorum corpora in terram dedere, ut juxta illud *Gen. 3. cap. Homo de terra sumptus, & pulvis, rursus in terram & pulverem revertatur.* In quem finem pie admodum Majores nostri cum ipsa nascente Ecclesia constituerunt cœmeteria seu loca Deo consecrata, in quibus fidelium cadavera tumularentur. quamvis olim prohibitum fuerit, ne quispiam ipsa in Ecclesia (ubi Christus immolatur, cui mors ultra non dominabitur) sepeliretur. *s. precipiendum. 13. q. 2.* postea tamen partim Jure, partim consuetudine introductum est, ut Episcopis, Abbatibus, aliisque pijs & honestioribus præsertim Laicis in ipsa Ecclesia locus sepulture concederetur. *c. nullus. 13. q. 2. †* Quod verò cadavera potius in locis sacris maximè propè templa constitutis, quàm in profanis sepeliantur, sit,

fit,

fit, ut minùs à spiritibus immundis vexentur, ut animæ consequantur patrocinium Sanctorum, quibus Ecclesia cum cœmiterio dedicata est, ut vivi templū intrantes sæpiùs in suis precibus defunctorum & ibi sepultorum memores reddantur. *c. cum gravius. Sc. animæ. d. q. 2.*

3 *Quæritur* autem; an omnes Ecclesiæ habeant Jus sepeliendi defunctos? *¶* Jus funerali computandum esse inter Jura Parochialia, propterea cessante privilegio vel consuetudine ne quidem Monasteria quæ populum aut Parochiam non habent, extraneos defunctos sepelire posse, præter suos Religiosos Professos & Hospites itidem Religiosos apud eos morientes. *c. 1. 16. q. 1. c. in nostra. 10. de sepult. dico, cessante consuetudine; nam hodie omnia Monasteria vel ex privilegio vel consuetudine Jus sepeliendi defunctos habere, saltem si ibi sepulturam elegerint refert Lancellotus, in suis instit. de sepult. §. 1. in gl. & si juxta textum in c. 2. in fine h. t. in 6. valet electio sepulturæ etiam in loco minùs Religioso, ergò multò magis hodie in quolibet loco Religioso sepultura eligi poterit. Cæterùm jus sepeliendi ac cœmiterium alicui Ecclesiæ per Episcopum rectè concedi, decisionem Rotæ adducit Barb. de off. Par. p. 3. c. 26. n. 14.*

4 *Quæritur II.* An ergò quilibet in sua Ecclesia Parochiali vel ejus cœmiterio sepeliendus sit. *¶* Imprimis attendendum esse, an defunctus certam aliquam sepulturam in alia, quam sua

sua Ecclesia Parochiali elegerit, quod cum Jura omnibus permittant etiam filiolarum, sine consensu patris, etiam in quacunque Ecclesia vel cimiterio ejus voluntatem implere modis omnibus oportet. *c. 4. 13. q. 2. c. 1. Ext. de sepult. c. 4. & passim. Eod. in 6.* Sin autem intestatus quis decesserit, cujus tamen Majores certam pro sua familia constituerint sepulturam in hac potius, quam Ecclesia Parochiali tumulari debet. *c. 2. & 3. h. t. in 6.* Quod si denique nec defunctus ipse, nec Majores ejus certum sepulturae locum sibi determinaverint, ad Ecclesiam suam Parochialem, quamvis extra eam mortuus fuerit, deferendus erit, dummodo ad illam commodè deferri possit. *d. c. 3. h. t. in 6.* adeo ut si quis alienum parochianum contra jus proprii Parochi sepelierit, possit ad restitutionem cadaveris, cum omnibus, quæ occasione sepulturae quomodolibet acceperit, conveniri. *c. ex parte. & c. cum liberum. h. t. c. 1. Eod. in 6.* Porro nomine Parochiae non tantum venit locus, ubi quis *verum domicilium* habitationis perpetuae tanquam civis & incola collocavit, sed etiam *quasi domicilium*, si nimirum in loco per notabile tempus, ut per majorem anni partem, aut defacto habitavit, aut saltem animo habitandi advenerit. istud enim *quasi domicilium* ex recepta DD. sententia fundat jurisdictionem fori poenitentialis ad recipienda Sacramenta & Ecclesiasticam sepulturam. *Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 23. n. 12. Tusc. L. S. Genet. 198. n. 7.*
 deci.

decisum est tamen *in c. 3. h. t. in 6.* quod habens domicilium in civitate vel castro, quando se transfert in villam recreationis causa, vel ut ruralia exerceat in eadem, si non electa sepultura ibidem decedat, non in Ecclesia dictae villae, sed in sua Parochiali, vel sepultura Majorum debeat sepeliri. Si defunctus in duobus locis aequaliter domicilium habuit, v. g. in uno per aetatem, in altero per hyemem, & in duabus Ecclesijs Parochialibus Sacramenta frequentare soleat, in illa sepelietur, in qua decessit, vel si extra utramque mortuus sit, ad quam arbitrio propinquorum facilius deportari poterit. ubi enim duo vel plures habent aequale jus & singuli in solidum ad rem, ordinariè melior solet esse praecipantis conditio, *arg. c. cum plures. 8. de officio deleg. in 6.*

5 Circa uxores speciale est, quod sicut in vivis relictæ familia propriâ secutæ sunt viros suos, ita post mortem non in sepulchro familiae, sed maritorum tumultuandæ sint, nisi propriam sibi met elegerint sepulturam, vel nisi divorcium perpetuum ex causa adulterij vel hæresis (secus si temporale tantum ex causa sævitæ, vel morbi contagiosi) intervenerit, nec id ante mortem reconciliatum sit. Quod si aliqua plures successivè maritos habuerit, cum ultimo, cujus nomen & statum retinuit, sepelietur. *tex. & DD. in c. unaquaque. 13. q. 2. c. 3. h. t. in 6.*

6 *Quæritur III.* Quid dicendum, si sepulchra Majorum sint in diversis Ecclesijs; &. In hac quæ.

quæstione tres casus esse distinguendos. I. Si in una Ecclesia sepultus sit Abavus, Proavus. In alia verò Pater & Avus, filius propter maiorem conjunctionem cum Patre & Avo sepeliatur. II. Si Avus, Proavus, & Abavus in uno loco sepulti sint, Pater verò elegerit sepeliri in alio, filius non cum patre, sed potius cum Avo & Proavo sepeliatur. *per tex. inc. fraternitatem. Ext. c. is qui h. t. in 6. ubi dicitur, quemlibet in eo loco sepeliendum esse, in quo parentes & majores ab antiquo soliti sunt tumulari.* III. Si Pater, Avus, & Proavus in diversis locis tumulati sint, nonnulli censent, filium in Ecclesia Parochiali sepeliendum esse, quasi hoc casu cesset sepulchrum Majorum; alij contra volunt, Patrem sequi debere. *authoritate tex. inc. unaquæque. 13. q. 2. §. item in novo. vid. Syl. v. sepultura. n. 8.* Mihi prior sententia videtur verior, pro conciliatione tamen alteram tunc amplector, si pater non simpliciter pro se tantum, sed universim pro sua familia sepulturam elegerit; de quo casu non obscure loquitur *tex. in d. §. item in novo.*

Quæritur IV. Utrum ad electionem sepul-
turæ requiratur aliqua solennitas? *R.* Quamvis electio sepulchræ sit species ultimarum voluntatum, *ut per gl. addit in c. 1. h. tit. in 6. in v. prædictos. arg. c. ultimas. 13. q. 2.* Nihilominus tamen cum sit dispositio ad *pias causas*, probabilius judico, nullâ aliâ solennitate muniri debere, nisi quod eligens sit pubes. *c. pen. h. t. in 6. com-*
pos

pos mentis, & sufficienter constet de ejus voluntate. Nam quod favore militie in *ut. de militari testamento.* & favore Patrie potestatis in *L. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testam.* concessum est, ut testamentum militis, & patris inter liberos nullam solennitatem, sed tantum probationem requirat, idem etiam DD. communiter & recte ad *pias causas*, favore earundem, & propter salutem animæ, pro qua defunctus tale testamentum fecit, extendunt, & ita ut ne quidem duo testes de quibus fit mentio in *c. relatum. 11. de testam.* ad substantiam necessarij sint. *Cov. in c. relatum. n. 12. Tyraquel. de privilegio pie causæ, privilegio 2.* Quod verò ad probationem electionis sepulturæ attinet, illa non minus exacta requiritur, quia licet præjudicium Parochialis Ecclesiæ interveniat, id tamen non est valde notabile. Unde electionem sepulturæ probari posse per testes singulares, & unum etiam concurrentibus adminiculis & quidem per solum Confessarium, cui tanquam interpreti voluntatis defuncti sit fides habenda. *arg. l. 1. in fin. & ibi DD. ff. de V. O. tradit Pasqual. in addit. ad Lauret de Franch. in contrav. inter Episc.* & *Regul. p. 2. q. 64. n. 3. & seqq.* Solum tamen propositum eligendi sepulturam, antequam quis actu eligat, nihil operatur. *Lauret. de Franch. d. q. 64.*

8 *Quer. V.* An Religiosi, quibus vel ob electionem sepulturam vel sepulchrum Majorum Jus funerandi cadaver competit, possint propria

authoritate illud de domo tollere, & per alienam Parochiam processionaliter ad suam Ecclesiam deferre? R. Omnium primò attendendam esse loci consuetudinem, vel specialia pacta cum Parocho inita, *arg. c. 1. de pact. in 6.* Ceterum abstrahendo à speciali consuetudine, pacto vel privilegio, Juri conformiùs censeo non licere ad tollendum funus alienam Parochiam sine licentia Parochi ingredi. *arg. c. un. 13. q. 1. pro quâ sententiâ etiam Bullam Leonis X. allegat Zypæus in Annal. Iur. Pont. tit. de sepult. 2. §. & seqq.* eo ferè modo, quo de Jure Civ. cuilibet quidem competit Jus venandi, alienum tamen fundum ingredi à domino prohiberi potest. *§. fere. 12. l. de rer. divis.* Notandum pròinde est, quòd Parochi corpora defunctorum in Ecclesijs Religiosorum humanda usque ad Ecclesias præfatas associare possint, & ibi permanere, non tamen cum stola, neque ibidem decantantes aut aliam functionem facientes. *ita ex Declar. Card. & Tamburino docet Petrus de Murga in quest. past. p. 3. q. 7. 2. 6.*

Quer. VI. An si uxor specialem sepulturam sibi elegerit, & ante Maritum defungatur, debeat Maritus postea sine electione sepulturæ decedens cum illa sepeliri? Panorm. quamvis primâ fronte id affirmaverit, tamen mox in negativam magis propendere videtur. *in c. de uxore. b. t. n. 7.* eo quòd Jura tantum de Uxore loquantur, neque fœmineo vocabulo masculi contineantur, ut ait J. C. *in l. si ita scriptum. de leg.*

MAN. PAROCH.

M m

2, & 1

2. & uxor quidem Virum, non autem Vir Uxo-
rem sequatur.

Ego puto non improbabilius hoc modo dis-
tingui posse; ut siquidem Maritus habuerit
sepulchrum Majorum debeat potius exemplo Pa-
triarcharum cum suis Patribus tumulari. Sin
autem nec specialiter *electam* nec *sepulturam*
Majorum habeat, & matrimonium in concor-
diâ transactum sit, existimo satis congruè dici
posse maritum potius cum Uxore, quàm in
Ecclesia Parochiali sepeliendum esse, etenim
propter individuum vitæ societatem, affectio-
nem & unionem conjugalem Jus disposuit, ut
uxor sepeliretur cum marito; quæ ratio cum
etiam ex parte mariti procedat, idem sanè &
circà hunc statuendum erit. *c. inter corporalia.*
vers. sicut ergo. De translat. Episc. quæ extensio
Juris satis ex præsumptâ voluntate Mariti de-
functi induci potest, si enim sciens uxoris ele-
ctam sepulturam & non faciens contrariam dis-
positionem, videtur planè ob maritalem affe-
ctionem eandem tacitè saltem etiam elegisse, ut
quorum mens una fuit in Domino, eorum quoque
corpora sepultura non separaret, sicut in simili di-
citur, in c. unaquaque. 13. q. 2.

- 10 *Quar. VII.* An Prælatus Regularis possit sibi
eligere sepulturam? Affirmativa communis est
apud Pasqual. *in addit. ad Lauver. de Franch. p.*
2. q. 61. n. 3. arg. à contrario sensu *cap. fin. b.*
2. in 6. nam ibi decernitur Religiosos non posse
sibi eligere sepulturam, qui cum alterius pote-
stati

stati subiecti sint, velle *proprium* non habent: unde cum Prælati circa ea quæ pertinent ad Regimen Conventus & sui ipsorum habeant *summum velle*, poterunt eligere. Verùm advertendum esse ait Pasqual. *d. l.* quòd huiusmodi electio sicut quælibet potestas debeat esse rationabilis, unde nullam fore censet electionem Sepulturæ, si eligeret Prælati in loco, quò deferri non posset sine notabilibus expensis: aut si ex tali electione læderetur honor & bona opinio Religionis, sicut læderetur, si non appareret specialis prærogativa loci electi, quæ esset præponderans motivum ad relinquendam rationabiliter Sepulturam in proprio Monasterio.

Quær. VIII. An Religiosi inferiores possint sibi eligere Sepulturam, si extra Monasteria decedant? etiam hic affirmativa communior & probabilior est, dummodo Religiosus ita remotè à suo Monasterio decedat, ut ad id commodè deportari non possit. Nam in *c. fin. h. t. in 6.* ubi Religiosis interdicitur electio Sepulturæ, aperte additur hæc exceptio, *nisi tam remotè à Monasterijs moriantur, ut commodè ad ipsa deferri nequeant.* Pasq. *d. p. 2. q. 60. n. 3.* & plurimi apud eum *cc. facit rex. in 6. nimis iniqua. 10. de excess. Prælat.*

Quær. IX. An Novitius qui sine electione sepulturæ decedit, sepeliendus sit in Monasterio vel Ecclesia sua Parochiali? Pro Ecclesia Parochiali respondet Pet. de Ubaldis *de Canon. Epis. t. n. 34.* Angelus *in v. sepultur. n. 26.* eo quòd

M m 2

No

Novitij non sint verè Religiosi seu de corpore Monasterij. Nihilominus dicendum est, Novitios in ipso Monasterio sepeliri debere, quia quoad plerosque effectus (extra votorum obligationem) Religiosis connumerantur; nimirum quoad Sacramentorum perceptionem, privilegium Canonis. *c. Religioso. de sent. excom. in 6 & fori, Navar. Cons. 5. & 6. de foro comp.* Sed quid si Novitius ante mortem fuisset, in proposito redeundi ad sæculum, nunquid, quia tunc elegisset mori in sæculo, censendus foret etiam extra Monasterium elegisse sepulturam? Negativa verior est contra Syl. *v. sepultura. q. 8.* quia solum propositum non extrahit Novitium à statu Novitiorum, sicut nec voluntas mutandi Patochiam subtrahit à Jure Parochi. *arg. l. domicilium. ff. ad municipalem, &c.* Sed requiritur factum solvens illum contractum, quo Novitius se tradidit experiendum Religionem, & ipse acceptavit Religionem experiendam, *Lauret. de Franch. in contrav. inter Episc. & Regul. pag. 2. q. 57.*

- 13 *Quar. X.* Quid Juris habeat Parochus, si Parochianus alibi elegerit sepulturam? *R.* Quòd debeat ipsi portio canonica de ijs, quæ alteri Ecclesiæ, ubi sepultura electa est, occasione funeris obveniunt, ut qui Sacramenta administrando onus habuit cum vivente, post mortem ejus etiam de funere aliquod emolumentum participet. Si quis in duobus locis æqualiter habuerit domicilium in tertio elegerit sepultu-

pulturam, portio Canonica inter utriusque Ecclesie domicilia dividenda erit. *c. 2. h. t. in 6.* & quidem si de puncto Juris communis præsertim antiqui loquamur, hæc portio aliquando est dimidia, aliquando tertia. Et aliquando quarta pars pro cujusvis loci consuetudine, non tantum de candelis, oblationibus, panno tumbæ, &c. sed etiam de omnibus quæ vel titulo institutionis vel legati defunctus pro anima sua Ecclesie electæ sepulturæ reliquerit. *c. 4. cum super. c. certificari c. in nostrâ de sepulturis.* Specialiter tamen excipitur in *c. 1. de testam.* Quod non sit solvenda portio Canonica de his quæ pro fabrica Ecclesie, pro ornamentis, luminaribus. Anniversario, septimo, vigesimo, trigesimo die, sive alijs ad perpetuum cultum Divinum legantur, & quamvis in *Clem. dudum de sepultura d. cap. fin.* videatur abrogatum, nihilominus gl. in *d. Clem. in 6. verum.* & Cov. in *c. officij de testam in 6.* censent, eandem Clementinam utpotè correctoriam & strictæ interpretationis non esse ultrà FF. Prædicatores & Minores, de quibus loquitur, extendendam; dixi porrò de puncto Juris communis hæc ita procedere: Nam per Bullas & Privilegia specialia, item multorum locorum consuetudinem, Monasteria, & Religiosorum Ordines, vel nullam omninò portionem Canonica, vel non nisi de funeralibus propriè dictis, quæ scil. eodem die cum funere deferuntur, uti sunt candelæ, pannus, oblationes, &c. persolvere

tenentur. Sicut etiam d. Clem. dudum. circa portionem Canonicam respectu Prædicatorum per Privilegium Sixti, & respectu Minorum per Privilegium Pij V. abrogatam esse refert. Sylv. v. portio Canonica. in fin. & Meranda in Man. Præl. tom. 2. q. 48. art. 8. vide etiam Tambur. de lur. Abb. tom. 1. disp. 15. q. 17. Molina de l. & l. tract. 2. disp. 215.

- 44 Quar. XI. An liceat Religiosis aut Clericis aliquem inducere vel persuadere, ut in suis Ecclesijs eligat sepulturam? R. Id sub pæna excommunicationis S. Pontifici reservatæ & restitutionis cadaveris jam sepulti prohibitum esse in c. 1. de sepult. in 6. & Clem. cupientes. De pænis. attamen rigor hujus constitutionis ita communiter temperatur, ut procedat in electione irrevocabili, quæ voto, juramento, aut alio pacto perpetuo concipitur, non verò in electione mutabili, quæ fit per testamentum, codicillum, aut aliam promissionem revocabilem. Item cum textus loquatur de inductione circa proprias Ecclesias, non incurratur censura, si Regulares inducant ad eligendam sepulturam in aliena Ecclesia, pœnalia enim sunt strictè interpretanda. Pasqual. ad Lauret de Franch. d. p. 2 q. 63. n. 2. & seqq. Angelus in v. sepultura, n. 35. Nav. in Man. c. 27. n. 103.

Quar. XII. Quomodo defendi possit consuetudo, quæ undequaque inolevit, quòd pro sepulturis pecunia accipiatur? In c. cum in Ecclesia. 9. Simonia, dicitur horribile, quòd pro sepul-

sepulturis & exequijs mortuorum aliquid exigatur, &c. Econtrà in *c. ad Apostolicam. 42. de sim.* damnantur Laici, qui id solvere recusant quod Clerici pro exequijs mortuorum juxta laudabilem consuetudinem petunt. R. Non posse pro ipsa sepultura, nec pro loco Deo consecrato tanquam pro rebus spiritualibus aliquid temporale peti sine labe Simoniae, *c. quæst. 13. q. 2. c. abolenda. Ext. de sepult.* † Verùm 15 consuetudine præsertim accedente non est iniquum si aliquid petatur. 1. Pro conservatione cimiterij vel loci specialis sepulturæ, aut sustentatione cantorum. 2. Propter specialem laborem, ad quem sepeliens, qui Parochus non est, non tenetur: sicut in simili pro lectione Missarum stipendium accipi potest. 3. Pro sustentatione Parochi qui alias exiguos redditus habet. 4. Cum Decimæ personales passim in desuetudinem abiierint, & difficile fuerit hominum substantias dum viverent perscrutari, ut sciretur quantum quot annis lucrati fuerint; ideò fas est credere, in locum Decimarum personalium mortuaria successisse, & Parochos contentos fuisse, quòd sibi post mortem cujuslibet summarim aliquid vice decimarum personalium exolveretur. 5. Quòd honor & præeminentia specialis sepulturæ (dummodo illa præeminentia sit propter respectum aliquem temporalem, ut quia est in loco sublimiori & conspicuiori) item obligatio Ecclesiæ, quòd nulum alium velit recipere ad locum electæ sepul-

turæ, quàm eligentis familiam, sit pretio æstimabilis, cum plurimis tam Theologis quàm Canonistis censet Barb. *de off. Par* p. 3. c. 25. 16 & *seqq.* † Sed admoneo in hac quæstione, nullo modo esse licitum, sed contra Christianæ pietatis officium & per Ordinarios castigandum, quòd propter exactiorem pecuniariam seu mortuaria non soluta, defunctorum cadavera inhumata relinquantur. c. *ab olenda. de sepult. Sac. Congreg. Episc. quam ex Sylv. refert. Barb. in Collect. DD. ad Conc. Trid. s. 25. de res. c. 13. n. 36.*

§. UNICUS.

Quinam sint indigni Sepulturâ Ecclesiasticâ?

17 I ndigni censentur, qui non sunt de Ecclesia, videlicet Judæi & Gentiles. c. *Ecclesiam*, 27. de *consec. dist. 1.* quibus etiam annumerantur infantes Christianorum, qui ante Baptismum decesserunt. Si tamen infans ab obstetrice, vel cum materia aut forma dubia, aut etiam dum de ejus vita dubium erat, baptizatus sit, sepultura Ecclesiastica privari non debet; item si in utero matris manens unacum matre illâ sepeliendus est, quia pars matris esse censetur. l. 1. §. *ex hoc. ff. de vent. inspicio.* si verò propter spem vitæ à præmortua matre effectus fuerit (quod fieri debet quando vita infantis servanda) nec tamen speratur vivus baptismum attigerit, extra locum consecratum humabitur. II. Indigni sunt hæretici, atque omnes qui ipsis in puncto hæretici (non

(non in alijs negotijs) favorem, auxilium, aut receptaculum præbent. *c. 3. de heret. in 6.* † Sed 8 quia nonnunquam contingit, quòd familia aliqujus potentis hæretici cum cõminatione gravium malorum desideret sepulturam Ecclesiasticam hæretici defuncti, ideò quæritur, an ad evitandum grave malum possit Parochus dictam sepulturam concedere? Difficultatem facit *c. sacris s. de his quæ vi metusve causa* &c. ubi S. Pontifex dicit, quòd propter metum nullatenus liceat communicare cum excommunicato, *quavis enim*, inquit, *metus attenuet culpam, eam tamen non prorsus excludit, cum pro nullo metu debeat quis mortale peccatum incurrere*, &c. ex quo textu nonnulli concludunt, quòd metus non tantum non excuset à transgressione legis divinæ, aut naturalis, sed nec etiam à transgressione legis humanæ, siquidem prohibitio communicationis cum excommunicato (de qua in *d. c. sacris* mentio fit) tantum Jure humano Pontificio, statuta sit; sicut etiam videtur nullatenus posse licere, ut propter metum liceat contrahere cum consanguinea intra 3. vel 4. gradum, licet id impedimentum tantum Juris positivi sit, neque debeat existimari insolitum, quòd lex humana etiam cum periculo mortis obliget, quemadmodum in legibus militaribus quotidianum est. Verum ego puto distinguendum, an sepultura hæretici, vel quævis alia transgressio legis Pontificiæ petatur, in contemptum Ecclesiæ, vel ex aliqua causa, v. g. ad splendorem familiæ conservandum.

M m 5

van.

vandum, & Priori casu locum habebit rex. d. e. sacris. nam cooperari ad contemptum Ecclesiæ, non est tantum lege humana, sed utique etiam divina prohibitum juxta illud *Math. 18. qui Ecclesiam non audiërit. sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Posteriori autem casu communior est sententia, quod gravis metus excuset à transgressione legis humanæ, quia non est verisimile legislatores voluisse obligare in casu tam extraordinario *l. nam ad ea. ff. de LL.* & cum magno alterius damno. unde qui justo metu adactus contraxerit cum consanguinea, non peccabit per contractum, peccabit autem per copulam; cum enim tale matrimonium propter impedimentum consanguinitatis (quod metus tollere non potest, sed tantum excusare à peccato) sit nullum, copula consequens non tantum lege humana sed & divinâ prohibita erit. Verum quidem est, quod dux belli possit imperare militibus, eosque etiam ad periculum vitæ obligare, sed id exigit salus publica & natura belli, atque ibi aperte constat de imperantis voluntate, & milites tam periculosarum legum non ignari, nihilominus se ultroneè Ducis potestati subdiderunt. *Syl. v. metus. n. 7. Azor. instit. Mor. lib. 1. c. 11. q. 1.* Quod si igitur contingat cum tam periculosis minis peti sepulturam Ecclesiasticam, non in contemptum Ecclesiæ, sed pro honore familiæ, ut præmissum, Parochus non tenebitur cum gravi suo damno resistere, cessante tamen periculo tale cadaver, si ab alijs dignosci possit,

iterum exhumare debet, ut clarè constitutum est
in c. Sacris 12. de sepult. III. Indigni sunt in ex-
 communicatione aut interdicto degentes, si an-
 te mortem saltem à simplici Sacerdote absoluti
 non sunt, quibus enim non communicamus vi-
 vis, etiam non communicare defunctis debe-
 mus. *d. c. Sacris. Et c. fin. h. t. c. is, cui. 20. de
 sent. excom. in 6.* si tamen ante mortem signa
 poenitentiae dederint, etiam post mortem ab-
 solvuntur, & sepulturæ Ecclesiasticæ mandan-
 tur. *c. à nobis 23. de sent. excom. Et d. c. is, cui.*
 † Cum autem hodie per Extravag. Mart. V. *ad 19*
evitanda scandala, &c. nullus excommunicatus
 necessario vitandus sit, nisi fuerit per Ordina-
 rium tanquam excommunicatus *denuntiatus*,
 vel sit notorius *percussor Clerici*, ideò controver-
 tunt DD. utrum hodie excommunicati, qui
 vitandi non sunt, sepulturâ Ecclesiasticâ gau-
 deant? Affirmativam sustinent Nav. *de sepult.*
Conf. 4. & Paul. Laym. in Theol. mor. lib. 5. tr.
5. c. 5. n. 8. circa finem & plures apud eum citati,
 ex eo, quòd circa tales excommunicatos deficiat
 ratio *in d. c. Sacris* assignata. Nihilominus pro-
 babilius iudico, si de excommunicatione con-
 stet publicè, non esse dandam Ecclesiasticam
 sepulturam, quia d. Extravag. non vult adjuva-
 re excommunicatos, sed tantùm fideles inno-
 centes, ne facile aliquam censuram incurrant.
Cov. in relect. c. Alma Mater. de sent. excom. in
6. p. 1. §. 2. n. 11. Zoes. ad tit. decret. de sepult.
 §. 9. Notanter dico: si excommunicatio sit pu-
 blica,

blica, nam occulta & fortè soli Parocho cognita, non erit sepultura Ecclesiastica deneganda, quia privatâ scientiâ uti quidem licet aliquando in privato, non autem ad condemnationem in publico.

Quòd si quis notoriè excommunicatus defuncto in loco consecrato sepultus esset, fortè posset tolerari propter auctoritatem DD. qui primam sententiam docent, multa namque prohibentur, quæ tamen facta sustinentur. *c. ad Apostolicam. de Regul.* maximè quando irritatio facti multa incommoda secum trahit ut in nostro proposito exhumationem cadaveris, pollutionem & necessitatem reconciliandi Ecclesiam vel cimiterium, præjudicium Parochianorum, qui interim propter pollutam Ecclesiam Sacrificijs, & sepulturâ carere debent. Sicut in simili *Cov. in relect. Clem. si furiosus. in pr. n. 9.* circa irregularitatem expositi cujus parentes ignorantur, & censet ob diversas opiniones expositum ad ordines non facile admittendum, admissum tamen tolerandum. IV. Sepulturâ Ecclesiasticâ privantur omnes in notorio peccato mortali decedentes, uti sunt in ipso crimine furti vel adulterij, &c. interempti. *c. fures 20. 13. q. 2.*
 20 † Item sibi mortem inferentes ex desperatione vel iracundia. *c. placuit. 13. q. 5.* secus est, si ex fatuitate, vel si inflicto sibi met vulnere lethali ante mortem pœnituerint, imò in dubio non debet statim præsumi quòd peccaminosè sibi ipsi mortem aliquis intulerit, nisi ex alijs con-
 jectu.

jecturis appareat. *Nav. h. t. Conf. 7. Cov. var. ref lib. 2. c. 1. n. 11.* Interim tamen quia communi hominum existimatione creditur ex desperatione & in malo statu decessisse, qui v. g. in cubiculo suspensus, aut in puteum præcipitatus reperitur, ideo si ex adverso aliquæ conjecturæ adsint pro ipso defuncto, quod ex corruptione mentis, aut ab alijs suspensus sit, vel quod casu in puteum deciderit, &c. ad evitandam qualem qualem hominum offensionem fortè non inconsultò fiet, si tale cadaver de noctu sine consuetis solennitatibus in loco consecrato sepeliatur. Cæterum subitanèa morte extincti, etiamsi constet, quod in vita sæpiùs peccaverint, nihilominus saltem privatim pœnituisse censebuntur. *t. & Pan. in c. ex parte h. t. V.* Ecclesiastica sepulturâ non gaudent, qui omiserunt Paschalem Communionem, nisi ante mortem pœnituerint. *c. omnis utriusque. 12. de pœn. & remiss.* an autem hac pœna affici possit, qui quidem tempore Paschali omisit communionem, sed intra annum semel aut sæpiùs eam peregit? non putarem. eùm enim privatio sepulturæ sit pœna valde gravis & infamis, videtur benigniori interpretatione temperanda, *L. pen ff de pœn. c. odia. de R. l. in 6. ut in d. c. 12.* statuta referatur ad omnia verba præcedentia, si nimirum aliquis nec semel saltem in anno confessus fuerit, nec communionem ad minus in Pascha susceperit, quæ non verificantur de eo, qui extra tempus Paschale semel aut sæpius confessus

fessus est, accedit, quod committentem contra
d. c. 12. ideò tam DD. graviter puniri existi-
 ment, quod se suspectum de hæresi reddat,
 quasi minus curans *Pœnitentiæ* Sacramentum:
Barb. in d. c. 12. n. 11. id verò rationabiliter di-
 ci non possit, de eo, qui intra annum hoc Sa-
 cramentum ritè suscepit. VI. Usurarij mani-
 festi mortui antequam restituerint vel de resti-
 tuendo caverint. *c. 2. de usuris. in 6.* Sed cum
 Materia usurarum sit altioris indaginis, & mul-
 ti contractus ab usura excusari possint, ideò non
 erit facile concedendum Parocho, ut propria
 auctoritate sine prævio iudicio Ecclesiastico tam
 gravem pœnam exequatur. & quia hæc usura-
 rum materia tum ratione peccati, tum ratione
 cautionis ab usurariis quandoque coram Paro-
 cho præstandæ *jux. d. c. 2. Deus in 8.* tum de-
 nique ratione sepulturæ, propterea quæ circa ti-
 suras potiora sunt, inferius tractabo. VII. Reli-
 giosi proprietarij. *c. 2. c. cum ad Monasterium.*
de statu Mon. VIII. Qui in Torneamentis non
 causa recreationis, & honestæ armorum exerci-
 tationis, sed cum periculo vitæ institutis dece-
 21 dunt. *c. 1. de Torneam. † IX.* demùm excluduntur
 à sepultura Ecclesiastica, qui in duello etiam
 privato sine patrinis & sociis cum ordinario ta-
 men periculo vitæ, ex condicto, statuto tempo-
 re, & in loco convento instituto, occumbunt;
Trid. S. 25. de ref. c. 19. juncta Bulla Greg. XIII.
ad tollendum. & Clem. VIII. Illius vices, &c.
 Quod si tamen aliquis in duello quidem lethali-
 liter

liter vulneretur, sed extra illud receptis Sacramentis vel saltem datis poenitentiae signis moriatur, mihi videtur benignius, non esse priuandum sepulturâ Ecclesiasticâ, quidquid alij contradicant. quia Concilium tantum loquitur de occumbentibus in duello, nec ex Bullis alijs evincitur: proinde locus est receptae doctrinae, quod poenae potius interpretatione leniendae quam exasperandae, nec ad casus etiam planè similes expressis extendendae sint.

Præterea poenae duellantium non habent locum in illis, qui dum sese invicem in platea offendunt, statim ibidem dimicant, quia cum termini poenales sint strictè accipiendi, talis dimicatio non est propriè duellum, quod sit ex condicto & statuto tempore, sed potius repentina aggressio & defensio. Item volunt nonnulli, calore iracundiae excusari à poenis duelli, qui in continenti accederent ad locum aliquem, ibique dimicarent. *vid. cc. apud Barb. in collect. DD. ad Concil. Trid. s. 25. de ref. c. 19. n. 13. & seqq.*

Sed quid si miles in exercitu, vir equestris 22 in Aula Regia officio, dignitate Ducis, aut Principis favore ob ignaviae suspicionem excidere debeat, nisi identitem provocanti se sistat. Item si ad pugnandum laceffens alterum crebra convitia, & contumelias adjiciat, quâ iste molestiâ se liberando & subeundo dedecore aliter liberare non possit, nisi armis

armis

armis congregiatur, nunquid si talis provocatus in duello occumbat, sepultura Ecclesiastica privari debet? in similibus circumstantiis acceptantem duellum oblatum non animo occidendi provocantem sed gratiâ meræ defensionis, saltem in foro interno excusari putant Lucas Floronus *de duello. c. 6. §. 2.* Fillivo *tom. 1. tract. 15. cap. 5. n. 107. & 113.* Laym. *in Theol. mor. lib. 3. tract. 3. p. 3. c. 3. n. 3.* Nav. *c. 15. n. 3. & 4.* Pro eadem sententia speculativè plures rationes faciunt, quas adducit Lessius *de 7 & 9. lib. 2. cap. 9. dubio 12. n. 83.* practicè tan en contrarium tenendum videtur propter malas consequentias, & quòd plerumquè aliud medium sit conservandi honorem, v. gr. dicendo ad provocantem, se paratum fore, si per Ecclesiam liceret, vel provocantem experiri, quocum negotium habeat, si palam, & non proditoriè aggressus fuerit &c. Lessius *d. 1. n. 84. Peregrin. de duello. q. 24.*

- 23 Sed quidquid sit de hac difficultate an excusetur qui merè defensivè duellum honoris causâ suscipit, quæ non est de præsentì instituto latius examinanda, interim tamen si supponerem sententiam affirmativam, dicerem tamen occumbentem in tali duello non esse Ecclesiasticè sepeliendum, id quod evincere videtur Bull. Clem. VIII. *illius vices, &c. §. 5.* ubi apertè statuitur pœnas duellantium procedere si unus miles cum altero etiam ex hostili castro, etiam Ducum per-
- missa

missu privatâ tamen de causa duellum ineat & quale duellum profectò miles sine ingenti apud totum exercitum diffamatione, & contemptu utique detractere non potest. Ratio autem fundamentalis est, quòd ad execrationem & extirpationem alicujus gravis criminis (in genere talis) aut abusus multa fiant sine culpa vera, quæ non sunt sine causa aut culpâ præsumpta, & sepe numero aliquis ex præsumptione mali damnetur, qui tamen reverà est innocens, ita electus per simoniam alterius etiam ignoranter, dignitate privatur *c. nobis fuit. 27. de Simonia.* ita filii hæreticorum, item filii eorum, qui crimen læsæ Majestatis perpetrârunt, graviter puniuntur, per privationem bonorum, successionum, dignitatum, &c. ut ipsis mors sit solatium, & vita supplicium, quamvis ex sua persona nihil commiserint. *c. vergentis. 10. de hæret. l. quisquis. C. ad l. Jul. Majest.* ita multorum locorum sunt statuta, ut cum armis deprehensus in carcerem impingatur, imò nonnunquam illicò suspendatur, nullâ admisâ excusatione, quòd fortassis ad defensionem contra hostem arma gesta-
verit.

MAN. PAROCH.

N^o

CAPUT